

Prima instanță: Judecătoria Comrat
Judecător: V. Derevenco
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat
Judecători: A. Curdov, E. Dimina, E. Lazareva

Dosarul nr. 3ra-1025/14

ÎNCHEIERE

26 august 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Sveatoslav Moldovan, Ion Druță

examinînd chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Adunarea Populară a Găgăuziei,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat către Adunarea Populară a Găgăuziei cu privire la anularea Hotărîrii nr. 207-C3/V din 27 noiembrie 2012 „Cu privire la statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă” și a Hotărîrii nr. 208-C3/V din 27 noiembrie 2013 „Cu privire la desfășurarea referendumului consultativ al UTA Găgăuzia” ca ilegale, fiind emise cu încălcarea legii și competenței,

împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 18 aprilie 2014, prin care a fost menținută hotărîrea Judecătoria Comrat din 03 ianuarie 2014, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă :

La 04 decembrie 2013, Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a depus cerere de chemare în judecată către Adunarea Populară a Găgăuziei cu privire la anularea hotărîrilor intimatului nr. 207-C3/V din 27 noiembrie 2012 „Cu privire la statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă” și nr. 208-C3/V din 27 noiembrie 2013 „Cu privire la desfășurarea referendumului consultativ al UTA Găgăuzia” ca ilegale, fiind emise cu încălcarea legii și competenței.

În motivarea cerințelor sale a indicat următoarele:

În conformitate cu Hotărîrea 207-C3/V din 27 noiembrie 2012 „Cu privire la statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă” contestată intimatul a stabilit:

1. Programarea la 02 februarie 2013 pe teritoriul UTA Găgăuzia a desfășurării referendumului legislativ UTA Găgăuzia, inițiat de către deputații APG.

2. Aprobarea pentru prezentare la referendum legislativ UTA Găgăuzia a proiectului de lege UTA Găgăuzia „Cu privire la statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă”, îndreptat spre realizarea dreptului poporului Găgăuziei la autodeterminare externă în legătură cu eventuala schimbare a statutului RM, ca stat independent, exprimat prin întrebarea:

„Sunteți de acord să aprobați proiectul de lege a UTA Găgăuzia „Cu privire la statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă”, ce permite poporului Găgăuziei să-și realizeze dreptul la autodeterminare externă în cazul schimbării statutului RM, ca stat independent”?

Prin hotărîrea nr. 208-C3/V din 27 noiembrie 2013 „Cu privire la desfășurarea referendumului consultativ al UTA Găgăuzia” intimatul a stabilit programarea la 02 februarie 2013 pe teritoriul UTA Găgăuzia a desfășurării referendumului consultativ, inițiat de către deputații APG. Au fost aprobate următoarele întrebări, ce urmează a fi prezentate la acest referendum?

1) D-voastră aprobați cursul de vector extra politic al dezvoltării RM, îndreptat spre intrarea în Uniunea Vamală (Uniunea Economică Eurasiatică (Rusia-Belarus- Kazahstan)?

2) D-voastră aprobați cursul de vector extra politic al dezvoltării RM, îndreptat spre intrarea în Uniunea Europeană?

În opinia reclamantului, hotărîrile susmenționate sunt ilegale și urmează a fi anulate.

În conformitate cu art. 13 alin. (2) Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, ordinele cu caracter normativ, regulamentele, instrucțiunile, regulile și alte acte normative se emit numai pe baza și întru executarea legilor, precum și a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului.

Articolul 111 din Constituția RM stabilește, că Găgăuzia - este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural.

Conform art. 2 Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz Yeri) Găgăuzia este administrată în temeiul Constituției Republicii Moldova, prezentei legi și altor legi ale Republicii Moldova (cu excepțiile prevăzute de prezenta lege), Regulamentului Găgăuziei și actelor normative ale Adunării Populare (Hale Toplușu) a Găgăuziei, care nu vin în contradicție cu Constituția și legislația Republicii Moldova, în conformitate cu articolele 1 și 3 din Constituția Republicii Moldova, Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil. Teritoriul Republicii Moldova este inalienabil.

Conform art. 1 alin. (4) Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz Yeri) în cazul schimbării statutului Republicii Moldova ca stat independent poporul Găgăuziei are dreptul la autodeterminare externă.

Reclamantul consideră, că din sensul normelor susmenționate rezultă, că dreptul autodeterminare externă este consolidat legislativ după poporul găgăuz, dar numai în cazul survenirii unui anumit eveniment, și anume schimbarea de fapt și de drept a statutului Republicii Moldova ca stat independent, ceea ce este posibil numai prin desfășurarea referendumului republican, rezultatele căruia se aprobă de către Curtea Constituțională a RM.

În cazul survenirii evenimentelor menționate, poporul Găgăuziei prin referendum, în conformitate cu art. 1 alin. (4) Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei, va fi în drept să soluționeze chestiunea în privința autodeterminării externe.

Printre altele, la momentul adoptării de către intimat a Hotărîrii nr. 207-C3/V din 7 noiembrie 2012 „Cu privire la statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă”, Republica Moldova nu și-a schimbat statutul ca stat independent și suveran, iar expuneri ale persoanelor aparte nu pot servi drept motiv pentru desfășurarea unui asemenea tip de referendum.

În afară de acest fapt, în articolul 1 din proiectul Legii privind statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă, sub forma unei asemenea autodeterminări este consolidat statul independent - Republica Gagauz Yeri – forma ce în opinia reclamantului, va limita dreptul poporului Găgăuziei la autodeterminare externă în condițiile, care pot surveni pe parcursul perioadei nedeterminate de timp.

În privința ilegalității Hotărîrii atacate nr. 208-C3/V din 27 noiembrie 2013 „Cu privire la desfășurarea referendumului consultativ al UTA Găgăuzia” reclamantul s-a referit la prevederile art. 12 alin. (3) lit. e) Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz Yeri), la competența Adunării Populare se referă efectuarea referendumului local în problemele ce țin de competența Găgăuziei.

Forma analogică o conține și art. 51 din Codicele Găgăuziei.

Totodată, problemele politicii externe, inclusiv intrarea RM în uniunile internaționale constituie prioritatea statului și nu țin de competența autorităților Găgăuziei. Nici o normă, adusă în preambulul Hotărîrii susmenționate, nu oferă intimatului dreptul la adoptarea actelor administrative privind efectuarea referendumului ce țin de politica externă a RM, de aceea intimatul a depășit competența.

Solicită reclamantul-Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat anularea Hotărîrii Adunării Populare a Găgăuziei nr. 207-C3/V din 27 noiembrie 2012 „Cu privire la statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă” și a Hotărîrii nr. 208-C3/V din 27 noiembrie 2013 „Cu privire la desfășurarea referendumului consultativ al UTA Găgăuzia” ca ilegale, fiind emise cu încălcarea legii și competenței.

Prin hotărîrea Judecătoriai Comrat din 03 ianuarie 2014 acțiunea a fost

admisă, s-au anulat Hotărîrea APG nr. 207-C3/V din 27 noiembrie 2012 „Cu privire la statutul suspendat al poporului Găgăuziei la autodeterminare externă” și Hotărîrea APG nr. 208-C3/V din 27 noiembrie 2013 „Cu privire la desfășurarea referendumului consultativ al UTA Găgăuzia”.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 18 aprilie 2014, a fost respins apelul declarat de Adunarea Populară a Găgăuziei și a fost menținută hotărîrea Judecătoreiei Comrat din 03 ianuarie 2014.

Nefiind de acord cu decizia menționată, la 17 iunie 2014, în termenul prevăzut de lege, Adunarea Populară a Găgăuziei a declarat recurs, solicitînd casarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a indicat că instanțele inferioare au ignorat și nu au apreciat la justa valoare prevederile legale relevante prezentului litigiu.

La 13 august 2014, Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a prezentat referință pe marginea recursului declarat, solicitînd respingerea acestuia.

Examinînd cererea de recurs în raport cu materialele pricinii, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a RM consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC RM, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC RM.

Alineatele (2) și (3) al articolului menționat, prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că au fost aplicate eronat normele de drept material sau procedural, iar alin. (4) prevede că săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC RM.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Adunarea Populară a Găgăuziei nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel, ci a formulat critici ce se axează asupra fondului cauzei.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept

procedural de către instanța de apel sau instanța de fond, respectiv nu constituie temei de casare a actelor judecătorești recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

În acest sens, completul ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (*cauza Purcell vs Irlanda, 16 aprilie 1991*), însă motivele recursului invocate în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Adunarea Populară a Găgăuziei ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, 433 lit. a), 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e

Recursul declarat de Adunarea Populară a Găgăuziei se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Ion Druță